

Упознајте историјско благо Србије

Објављено: 02.03.2016.год.

Наша земља може да се похвали изузетним споменицима културе, који су све већи магнет са туристе

По налазиштима старих цивилизација, средњевековних градова и манастира, Србија може да стане уз раме са државама, које туризам базирају на археолошким налазиштима и античким споменицима.

Нажалост, многи наши људи не препознају историјске вредности, које им се налазе пред носем. Редакција "Живот плус" вам зато доноси изузетно значајне споменике културе у нашој земљи.

КАСНОАНТИЧКА НЕКРОПОЛА у Јагодин Мали у Нишу, у центру града, крије и очувану и недовољно познату цркву из 4. и 5. века. Нађене су и фрескоосликане гробнице од којих су најважније она са приказом апостола Петра и Павла, као и гробница откривена 2006. године са прелепим приказом Христовог монограма на своду. Такође, сматра се да су на оловном саркофагу са фигуралном декорацијом са симболом крста и трочланим бистама, прикази Константинових наследника.

МАГЛИЧ, средњевековни град са једном од најочуванијих средњевековних тврђава. Смештен је на врху брда око кога Ибар прави оштру окуку, тако да подножје брда окружује са три стране. У непосредној близини су манастири Жича, Студеница и Градац, Врњачка, Матарушка и Богutowачка Бања, као и планине Копаник и Гоч, а ту су и Ибар за рафтинг, као и планина Столови са идеалним теренима за параглајдинг. Пре три године отворен и Екомузеј, а у плану је и изградња Краљевграда, реплике старог Маглича, само на супротној обали, средњевековног града са савременом инфраструктуром и атрактивним садржајима.

СТАРИ РАС И ПЕТРОВА ЦРКВА - Стари Рас, средњовековни комплекс споменика, на месту на коме су се спајали путеви са запада и југа и водили даље ка истоку. Током једног миленијума смењивале су се разне војске и државе, а значај града је временом растао и опадао. Локалитети Градина на Пазаришту са Трговиштем, заједно са оближњим манастиром Сопоћани, манастиром Ђурђеви ступови и црквом светих Апостола Петра и Павла сведоче о величини и значају Раса у српској средњовековној држави. Крајем XII века Рас је био културни центар државе у коме су настала нека од најстаријих очуваних дела српске уметности, попут Минијатура Вукановог Јеванђеља из 1202. године, које се данас чува у Санкт Петербургу.

- Званичан назив је Црква светих Апостола Петра и Павла, из 9. или 10. Века. Налази се код Новог Пазара, а првобитно је била седиште рашке епископије. Фреске из њене унутрашњости су из 10, 12. и 13. века. По начину градње слична је црквама са простора Грузије и Јерменије које су датиране од 7. до 9. века, али је услед преправки и дограђивања, постала јединствена, што је био један од разлога да се нађе на УНЕСКО листи светске баштине у склопу споменика средњег века обједињених под заштићеном целином Стари Рас. На том простору откривен је већи број грчких ваза, сребрног посуђа, златног накита, предмета од бронзе, стакла и ћилибара и украса од изузетне научне вредности.

ВРЕЛО КОД ШАРКАМЕНА - царска палата, недалеко од Неготина. У свом завичају изградио ју је Максимин Даја по угледу на претходнике, тетрархе, царе Галерија и Диоклецијана који су такође иградили царске палате у месту свог рођења (Сплит и Гамзиград) из жеље да се докажу али и да се након пензионисања повуку у своје нове палате. Овде је пре 20 година пронађен прелеп сет златног накита царице-мајке Максимиана Даје.

Монуменално степениште је јединствено у римском фортификационом градитељству, а откривено је и постројење за снабдевање водом, водоторањ, који је имао задатак да воду која је стизала (претпоставља се са локације Врело) аквадуктом у палату, прочисти и спроведе у утврђење. Извор је био подземни, Врелска река је делом понорница, а њена лековита својства била су разлог изградње овог водовода.

ДИЈАНА, римски војни логор код Кладова, испод саме ХЕ Ђердап I, је важно римско утврђење које је крајем 1. века изградио цар Трајан. Обезбеђивало је канале којима је омогућена пловидба Дунавом. Током шест векова било значајан економски центар са луком и пристаништем, а данас је Археолошко налазиште од изузетног значаја, под заштитом Републике Србије.

У близини су остаци Трајановог моста, светског чуда од камена с почетка 2. века.

ЦРКВА Св. арханђела Михаила - АРАЧА, из 12. века, налази се на реци Тиси, недалеко од Новог Бечеја. Једна је од ретких готичких цркава код нас. Под заштитом је државе као културно добро. Импозантна грађевина са полукружним, благо преломљеним луцима и узаним, полукружно завршеним прозорима подигнута је око 1230. године на темељима старије цркве из 11. века.

О монументалним претензијама градитеља сведоче коришћени материјали, мермер, тесани камен, пешчар и опека. Опљачкана је и уништена 1280, а обновљена 1370. године по налогу краљице Јелисавете Котроманић Анжујске. У тој обнови додат је готички торањ, чији остаци постоје и данас.

Од 1417. је под влашћу деспота Стефана Лазаревића, а касније деспота Ђурђа Бранковића који ју је поклонио Павлу Бирињију. Турци Османлије су 1551. године спалили цркву и од тада никада није обновљена.

РЕМЕСИЈАНА - На главном римском војном путу, Виa Милитарис, између Ниша и Софије, налазе се остаци римског града Ремесијана (Бела Паланка), које су 280. године п.н.е. основали Реми, племе келтског порекла. Себе су сматрали синовима и кћерима Марса и Реје Силвије, која је родила близанце Ромула и Рема. Реја је под притиском девера (због престола), скочила у реку Тибар, али је речни бог дочекао на руке и спасао... Крајем 4. и почетком 5. века, Ремесијана је постала седиште епископије, што потврђује и присуство познатог епископа Никете (330-410), славног мисионара и црквеног писца, аутора чувене хришћанске химне "Te Deum Laudeamus" (Тебе Бога хвалимо), која се и данас пева у црквама. (На слици: Апсида базилике, откривена поред модерне стамбене зграде у Белој Паланци.)

TIMACUM MINUS је добро очувано римско утврђење из 1. в.н.е, надамак села Равне, северно од Књажевца у равни леве обале Тимока, на југоисточним падинама планине Тупижнице. Ту су пронађени римски споменици карактеристични по натписима које носе, жртвеници, царски почасни натписи, надгробне стеле, бројни примерци античке бронзане и мермерне скулптуре, рељефи... Један део ове колекције чува се у музејима у Београду, Нишу, Зајечару и Књажевцу. Терме из 2. века н.е. почивају на систему стубића који су држали под, а између њих је струјао топао ваздух из ложишта и равномерно грејао просторије. Улаз са источне стране је служио као гардероба, а у термама је била и млако загрејана као и две јаче загрејане просторије са по једним ложиштем и хладно купатило са мањим базеном. (Слика: Терме)

НОВО БРДО, један од највећих српских средњевековних градова из 14. века и у то време познато рударско седиште, чије су везе прелазиле границе Балкана.

Само је један од десетак рудника на Косову и Метохији. Лежи на Великој Планини северно од Гњилана, између изворишта Прилепнице и Новобрдске реке и Криве Реке.

Остаци тврђаве подсећају на славну прошлост тог краја, у коме су живели и трговали, поред Срба, Дубровчани и Саси.

Ту се производило чувено гламско сребро које у себи садржи и одређени проценат злата. Овај предео богат је минералним сировинама, оловом, цинком, сребром али и ферониклом, бокситом, манганом...

ПЛОЧНИК је праисторијско налазиште из периода винчанске културе, које се налази код Куршумлије и Ђавоље вароши. На локалитету су реконструисане некадашње куће, па и данас изгледа као неолитско село. Комплекс насеља из неолита простире се на површини од око 110 хектара, а открића указују да је реч о најстаријем металуршком месту на свету. На овом локалитету је пронађен прстен од бакра стар седам хиљада година, као и минђуша и перле, што указује на то да је овде била прва јувелирница у Европи.

Градина, на планини Јелици, у Драгачеву, осам км југозападно од Чачка, је рановизантијски град из 6. века. Ово утврђење је имало горњи град, као и подграђе, а истражено је пет ранохришћанских цркава - базилика, некропола, као и стамбене зграде у горњем граду.

Марина Јунгић Милошевић,
[Новости](#)